ครบรอบ ๒๒ ปี ศาลรัฐธรรมนูญ

สารจากประธานศาลรัฐธรรมนูญ
เนื่องในวาระศาลรัฐธรรมนูญ ครบรอบ ๒๒ ปี

เนื่องในวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ นี้ จะเป็นวาระที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับการสถาปนาขึ้นมาครบรอบ ๒๒ ปี ซึ่งในปีนี้ ถือว่าประเทศไทยและโลกได้เข้าสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด ซึ่งนอกจากเรื่องของเทคโนโลยีต่าง ๆ แล้ว ความเปลี่ยนแปลงในทางความคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนก็เป็นไปในทางที่ก้าวหน้าและเสรียิ่งขึ้น พร้อมกับกระแสที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกหันกลับมาทบทวนถึงคุณค่าดั้งเดิมของการเป็นสถาบันของชาติซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ

ที่ผ่านมา ศาลรัฐธรรมนูญเป็นส่วนสำคัญของการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในทางกฎหมายและสิทธิเสรีภาพอย่างค่อยเป็นค่อยไปมาตลอดระยะเวลา ๒๒ ปีแห่งการปฏิบัติหน้าที่ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญได้ยอมรับหลักความเสมอภาคของหญิงชายและบุคคล ยอมรับหลักการว่ากฎหมายนั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงได้ตามความจำเป็นแห่งสภาวการณ์ทางสังคม การคุ้มครองสิทธิบุคคลในการถูกกล่าวหาในคดีอาญาว่าจะต้องกระทำไปโดยยึดหลักความเหมาะสม ได้สัดส่วน ภายใต้การเคารพในหลักนิติธรรม อันเป็นหลักการสากลที่สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยและนานาอารยประเทศร่วมเป็นภาคี ควบคู่ไปกับการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพและหลักนิติธรรมดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้ตอกย้ำความสำคัญของการปกปักษ์รักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นสถาบันหลักของชาติอันเป็นที่เคารพเทิดทูนอย่างสูงสุดของปวงชนชาวไทยที่มีมาอย่างต่อเนื่องในประวัติศาสตร์ชาติไทย

นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญก็เล็งเห็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยกำหนดภารกิจสำคัญในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ และการปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลด้วยการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ของศาลรัฐธรรมนูญในรูปแบบของสื่อใหม่และช่องทางการเรียนรู้ด้วยตัวเองผ่านทางเครือข่ายระบบคอมพิวเตอร์ด้วย

ด้วยผลงานที่ผ่านมาและวิสัยทัศน์ที่วางแผนจะทำต่อไปในอนาคต ศาลรัฐธรรมนูญพร้อมแล้วจะเป็นองค์กรตุลาการที่มีบทบาทหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และหลักนิติธรรม ไปพร้อมกับการธำรงรักษาไว้ซึ่งความเป็นชาติที่เป็นประชาธิปไตย และมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นมิ่งขวัญของชาติ โดยคำนึงถึงการมีประชาชนเป็นศูนย์กลางที่สามารถเข้ามาสู่กระบวนการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญและเข้าถึงองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างสะดวกและง่ายดายด้วยเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย เพื่อเป้าหมายสูงสุด คือความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งในทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยที่จะยืนยงคงสถาพรตลอดไป

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

“ศาลรัฐธรรมนูญ กับทศวรรษแห่งความเปลี่ยนแปลง”

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ นี้ เป็นวาระครบรอบ ๒๒ ปี แห่งการก่อตั้งศาลรัฐธรรมนูญขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นองค์กรตุลาการที่มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาปัญหาในทางรัฐธรรมนูญขึ้นในประเทศไทย

ในช่วงสามถึงห้าปีที่ผ่านมา โลกและประเทศไทยมีความเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดในอัตราเร่ง ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าวถูกเรียกทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่าเป็นยุคสมัยแห่งการดิสรัปชัน (Disruption) ที่เปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของโลกในด้านต่าง ๆ อย่างฉับพลันทันที ในทางเทคโนโลยี โลกและประเทศไทยเราก้าวเข้าสู่ยุคปัญญาประดิษฐ์ (Articial Intelligence หรือ AI) อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things หรือ IoT) และการประมวลผลฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ด้วยความเร็วในการส่งข้อมูลที่กำลังจะเปลี่ยนผ่านไปสู่ ยุค 5G ในเวลาอีกไม่เกินสองปีนี้

นอกจากเทคโนโลยีแล้ว ความคิดในเชิงคุณค่าเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนการเมืองการปกครองของโลกก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ประเด็นใหม่ ๆ เช่น ความเสมอภาคของบุคคลในการสมรสเพศเดียวกัน การถ่วงดุลกันระหว่างเสรีภาพในความเป็นอยู่ส่วนตัวกับความมั่นคงปลอดภัยสาธารณะ สิทธิของบุคคลที่จะขอจบชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีด้วยวิธีการุณยฆาต ทั้งหมดได้เข้ามาเป็นความท้าทายและการต่อสู้ทางความคิดที่องค์กรตุลาการและฝ่ายนิติบัญญัติในหลายประเทศทั่วโลกได้เผชิญหน้าไปแล้ว

แต่ในขณะเดียวกันนั้น แนวคิดเรื่องของโลกาภิวัตน์หรือความเป็นพลเมืองโลกก็ถูกท้าทายด้วยเรื่อง “สำนึกในความเป็นชาติ” ที่กลับมาเป็นค่านิยมที่สำคัญอีกครั้งซึ่งแสดงออกผ่านผลการเลือกตั้งและการลงประชามติของหลายประเทศทั่วโลก หรือแม้แต่การทำสงครามทางการค้าระหว่างชาติ

ด้วยกระแสของโลกเช่นนี้ อาจมีคำถามว่า ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์กรตุลาการที่มีหน้าที่และอำนาจหลักในการเป็นผู้พิทักษ์รัฐธรรมนูญซึ่งมีอายุเกินกว่าสองทศวรรษนี้จะมีบทบาทอย่างไรในสภาวการณ์แห่งความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วดังที่กล่าวไป

หากได้ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในช่วงที่ผ่านมา ผ่านพัฒนาการของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ อาจกล่าวได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญไทยได้ยอมรับในสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขบนรากฐานของการรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์แห่งความเป็นชาติที่มีประวัติความเป็นมายาวนานของไทย

ประการแรก ศาลรัฐธรรมนูญได้ยอมรับว่า กฎหมายนั้นต้องเปลี่ยนแปลงได้ตามพลวัตรของสังคม กฎหมายบางอย่างอาจจะมีความจำเป็นในสมัยหนึ่งแต่หากไม่สอดคล้องต่อสภาวการณ์ปัจจุบันอีกต่อไป กฎหมายนั้นก็จะต้องยกเลิกได้ แม้ว่าจะเป็นกฎหมายที่มีที่มาจากคำสั่งของคณะรัฐประหารก็ตาม บรรทัดฐานเรื่องนี้ปรากฏอยู่ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๕๒ ที่บัญญัติว่า ประกาศคณะปฏิวัติที่จำกัดเวลาขายอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ของประชาชนนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ด้วยหลักการเดียวกันนั้น กฎหมายฉบับใดที่ตราขึ้นมาภายใต้กรอบคิดของยุคสมัยหนึ่ง แต่ปัจจุบันมิได้สอดคล้องต่อคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหรือเสรีภาพตลอดจนความเสมอภาคแล้ว ก็ต้องได้รับการวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติได้ปรับปรุงแก้ไขหรือตรากฎหมายนั้นขึ้นใหม่ให้สอดคล้องต่อแนวคิดของโลกยุคปัจจุบัน เช่น สิทธิของสตรีที่จะเลือกใช้นามสกุลหลังสมรสได้เอง ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๑/๒๕๔๖ เช่นเดียวกับการยอมรับในความสามารถของสตรีในการหารายได้และวางแผนภาษีของตนเอง ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๕๕

ประการต่อมา ศาลรัฐธรรมนูญได้ยอมรับว่า “หลักนิติธรรม” นั้นมีคุณค่าในทางรัฐธรรมนูญ กฎหมายใดที่ขัดหรือแย้งต่อหลักการดังกล่าวย่อมขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ดังเช่นแนวบรรทัดฐานของคำวินิจฉัยเรื่องข้อสันนิษฐานตามกฎหมายเกี่ยวกับบทสันนิษฐานความผิดของกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนนิติบุคคลว่ามีความผิดทางอาญาโดยฝ่ายโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์นั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๕๕ และอีกหลายคำวินิจฉัย นำไปสู่การที่ฝ่ายนิติบัญญัติจึงตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐ ขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคำวินิจฉัยดังกล่าว และนอกจากนี้ศาลรัฐธรรมนูญยังยอมรับในสิทธิของบุคคลที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย ได้รับทราบข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตนในคดีอาญา เป็นสิทธิที่มีคุณค่าในระดับของหลักนิติธรรมด้วย ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๕๖ เรื่องพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ บางมาตรา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ รวมถึงในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖-๗/๒๕๖๑ ที่วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง บางส่วน ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเนื่องจากขัดต่อหลักการที่ต้องนำกฎหมายที่เป็นคุณมาใช้กับจำเลยในคดีอาญาซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาที่ดีอันเป็นส่วนหนึ่งของหลักนิติธรรมด้วย

นอกจากเหตุผลหลักเพื่อคุ้มครองหลักนิติธรรมแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังอ้างถึงหลักการเดียวกันนั้นที่ปรากฏอยู่ในข้อตกลงหรือกติการะหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ ได้แก่กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ด้วย ซึ่งเป็นการยืนยันว่าหลักนิติธรรมคือความยุติธรรมตามธรรมชาติอันเป็นสากลที่ยอมรับกันในระดับที่เหนือกว่ากฎหมายภายในของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ก็เพราะศาลรัฐธรรมนูญไทยเองก็เป็นสมาชิกของสมาคมองค์กรศาลรัฐธรรมนูญระดับนานาชาติ คือ สมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าเอเชีย และสมาคมการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลกอีกด้วย

พร้อมกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและหลักนิติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้มีคำวินิจฉัยที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชาติ ที่เป็นคุณค่าสำคัญในระดับรัฐธรรมนูญที่จะต้องปกปักษ์รักษาไว้คู่กับประเทศชาติบ้านเมืองซึ่งมีประวัติศาสตร์อันยาวนานด้วย โดยศาลรัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ – ๒๐/๒๕๕๕ ยืนยันหลักการว่าในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นประชาชนคือผู้มีอำนาจสูงสุด และอำนาจในการก่อตั้งองค์กรสูงสุดทางการเมืองหรืออำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญจึงเป็นของประชาชน ดังนั้นรัฐธรรมนูญที่ผ่านได้มาโดยการลงประชามติของประชาชนก็ควรจะได้ให้ประชาชนผู้มีอำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญได้ลงประชามติเสียก่อนว่าสมควรจะมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ จากนั้นเมื่อประชาชนได้ลงประชามติให้ความเห็นชอบต่อ “ร่างรัฐธรรมนูญ” แล้ว คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๕๙ ก็ได้ยืนยันในหลักการแห่งรูปแบบการปกครองที่เป็นอัตลักษณ์ของชาติไทยว่า เฉพาะ “ร่างรัฐธรรมนูญ” นั้นก็ยังไม่อาจจะบริบูรณ์ไปได้ หากปราศจากความเห็นชอบของพระมหากษัตริย์ซึ่งทรงเป็นเจ้าของอำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญร่วมกับประชาชน ซึ่งเป็นประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและหลักนิติธรรมให้สอดคล้องกับคุณค่าอันเป็นสากล ไปพร้อมกับการพิทักษ์รักษาอัตลักษณ์ของชาติคือระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้วัฒนาผลยงคงสถาพรนั้น จึงเป็นบทบาทหน้าที่ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้กระทำอยู่ตลอดมา และจะดำรงบทบาทนี้ต่อไปในอนาคตด้วย นอกจากการปฏิบัติหน้าที่และอำนาจข้างต้นแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังตระหนักถึงประโยชน์ของความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในอันที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการเข้าถึงกระบวนยุติธรรมทางรัฐธรรมนูญด้วย ศาลรัฐธรรมนูญโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Transformation) เป็นภารกิจสำคัญเร่งด่วน ซึ่งงานหนึ่งในภารกิจนั้นซึ่งเป็นผลสำเร็จแล้ว คือการยื่นคำร้องผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในรูปแบบของศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) ซึ่งได้เปิดใช้อย่างเป็นทางการแล้ว และโครงการอื่น ๆ ที่จะเปิดให้ประชาชนได้เข้าสู่ข้อมูลฐานความรู้ของศาลรัฐธรรมนูญในรูปแบบของเว็บไซต์และสื่อใหม่ในช่องทางต่าง ๆ ที่เป็นที่นิยมกันในปัจจุบัน รวมถึงระบบเรียนรู้ด้วยตัวเองผ่านทางออนไลน์ ที่กำลังดำเนินการอยู่และพร้อมจะเปิดให้บริการได้ในอนาคตอันใกล้

๒๒ ปี ศาลรัฐธรรมนูญ จึงเป็น ๒๒ ปีแห่งการก้าวต่อไปในทศวรรษแห่งความเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง สมดังปณิธาน “ยึดหลักนิติธรรม ค้ำจุนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิและเสรีภาพของประชาชน”

กระบวนการรักษาประโยชน์
ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๑

ขั้นตอนการยื่นคำร้องสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ร้องขอ

บุคคล/ชุมชน ร้องขอ → หน่วยงานของรัฐ
- เพื่อให้ได้รับประโยชน์
- ปฏิเสธไม่ดำเนินการ หรือ ไม่ดำเนินการ ภายใน ๙๐ วัน

แจ้งผลแก่บุคคล/ชุมชน → บุคคล/ชุมชนโต้แย้งเป็นหนังสือไปยังหน่วยงานของรัฐ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ทราบหรือได้รับแจ้ง

ขั้นตอนที่ ๒ ยื่นคำร้องเรียน

บุคคล/ชุมชน ยื่นคำร้องเรียน ต่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีหนังสือโต้แย้ง

ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- กรณีเห็นว่าปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องครบถ้วน ยุติเรื่อง และแจ้งผู้ร้อง/หน่วยงานของรัฐทราบ
- กรณีเห็นว่ายังมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วน เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อสั่งการตามที่เห็นสมควร

คณะรัฐมนตรี แจ้งมติคณะรัฐมนตรีให้บุคคล/ชุมชนทราบ

ระหว่างนี้ หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัย

ขั้นตอนที่ ๓ ยื่นคำร้อง

บุคคล/ชุมชน เห็นว่าการสั่งการของคณะรัฐมนตรียังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัย ภายใน ๑๒๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับคำร้อง

แจ้งคำวินิจฉัยหรือคำสั่งให้ผู้ร้องทราบ

หน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติตามคำวินิจฉัย หรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

กระบวนการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

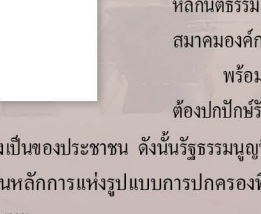

คู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผล หรือ ศาลเห็นเองว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ → ศาลยุติธรรม / ศาลปกครอง / ศาลทหาร

ในระหว่างนี้ ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

เงื่อนไขในการพิจารณาก่อนส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย มีดังนี้
- บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี
- เห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำโต้แย้งของคู่ความไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย จะไม่รับเรื่องไว้พิจารณาก็ได้

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว จะดำเนินการแจ้งให้ผู้ร้องทราบต่อไป

กระบวนการใช้สิทธิ
กรณีถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

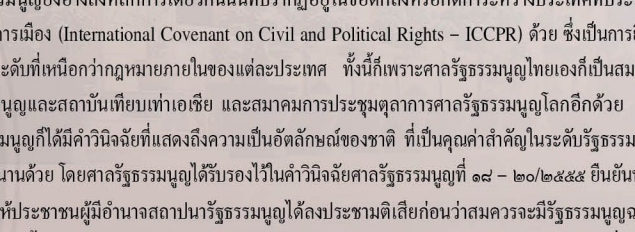

หากท่านถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพจากหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ ขั้นตอนการยื่นคำร้องสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีดังนี้

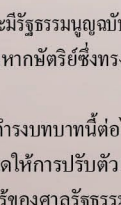

การกระทำขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	การกระทำที่เป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ขั้นตอนที่ ๑ ยื่นคำร้องเรียน

ยื่นคำร้องเรียน ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่รู้ → ผู้ตรวจการแผ่นดิน พิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่รับคำร้องเรียน ← ยื่นคำร้องเรียน

กรณีผู้ตรวจการแผ่นดิน ไม่รับ / ยุติเรื่อง / ไม่ยื่นคำร้องต่อศาล ภายใน ๖๐ วัน

ขั้นตอนที่ ๒ ยื่นคำร้อง

ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน ๓๐ วัน

ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โทรศัพท์ : ๐-๒๑๔๑-๗๗๗๗ โทรสาร : ๐-๒๑๔๓-๙๕๒๒ E-mail : office@constitutionalcourt.or.th